

Schubertin sonaatin D 845 matkassa A-tutkintoon

Roosa Koivu

OPINNÄYTETYÖ
Toukokuu 2024

Musiikin tutkinto-ohjelma
Musiikkipedagogi

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Musiikin tutkinto-ohjelma
Musiikkipedagogi

KOIVU, ROOSA:
Schubertin sonaatin D 845 matkassa A-tutkintoon

Opinnäytetyö 35 sivua, joista liitteitä 4 sivua
Toukokuu 2024

Opinnäytetyön tarkoitus oli kuvailla matkaa Schubertin sonaatin D 845 a-molli parissa päämääränä pianon A-tutkinto. Työn tavoitteena oli laajentaa tekijän omaa tietämystä Schubertista ja tämän musiikista perehtymällä kirjallisuuteen, ja siten luoda mahdollisimman hieno taiteellinen esitys A-tutkintokonserttiin. Opinnäytetyön tavoitteena oli kehittyä pianistina valmistamalla näin laaja sonaatti tutkintoon. Oppimispäiväkirjan tarkoitus oli olla apuna sonaatin oppimisessa ja oppimisprosessin kuvauksen kirjoittamisessa. Tutkintoon valmistautumiseen kuului olennaisena osana harjoituskonsertti, jossa kuultiin koko tutkinto-ohjelma.

Opinnäytetyön kirjallisessa osuudessa kerrottiin taustatietoa säveltäjän elämästä ja saavutuksista sonaattisäveltäjänä sekä itse teoksesta. Lisäksi raportissa käsiteltiin henkilökohtaista oppimisprosessia ja harjoituskonsertin järjestämistä Ikaalisissa. Työssä kuvailtiin myös harjoitusprosessin päämäärää eli A-tutkintoa. Opinnäytetyön taiteellinen osuus oli A-tutkintokonsertti, joka pidettiin 7.5.2024 Satamakadun salissa. Schubertin sonaatti kuultiin konsertin pääteoksena. Esitys onnistui hyvin. Konsertista kuvattiin videotallenne, joka on tämän työn liitteenä. Lisäksi liitteenä on konsertin käsiohjelma.

Asiasanat: Schubert, piano, sonaatti, A-tutkinto, konsertti

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Culture and Arts, Music
Music Pedagogy

KOIVU, ROOSA:
Journeying with Schubert's Sonata D 845 to A-examination

Bachelor's thesis 35 pages, appendices 4 pages
May 2024

The aim of the thesis was to describe the journey to the piano A-examination along with the Schubert's sonata D 845 in A minor. The goal of the work was to broaden the author's knowledge of Schubert and his music through literature and in that way create as excellent an artistic performance as possible for the A-examination concert. The aim of the thesis was to improve as a pianist by preparing as broad a composition as the sonata. An essential part of preparing for the examination was a training concert where the whole examination program was performed.

In the written part of the thesis, background information about the composer's life and achievements as a composer of sonatas and about the actual composition, are described. Additionally, the personal learning process and the organizing of the training concert are considered. The goal of the training process was the A-examination concert where the Schubert's sonata was performed as the concert's main piece. A recording was taken from the concert and is linked to this work. The concert program is linked to this work as well.

Key words: Schubert, piano, sonata, A-examination, concert

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	FRANZ SCHUBERT	7
	2.1 Elämästä	7
	2.2 Sonaattisäveltäjänä	10
	2.3. Pianosonaatti D 845 a-molli	12
3	HARJOITTELUPROSESSI	15
	3.1. Ensimmäinen osa <i>Moderato</i>	15
	3.2 Toinen osa <i>Andante poco moto</i>	18
	3.3. Kolmas osa <i>Scherzo (Allegro vivace) - Trio (Un poco piú lento)</i>	21
	3.4. Neljäs osa <i>Rondo (Allegro vivace)</i>	23
4	KONSERTTI	26
	4.1. Harjoituskonsertti	26
	4.2. A-tutkintokonsertti	27
5	POHDINTA	29
	LÄHTEET	31
	LIITTEET	32

1 JOHDANTO

Schubertin musiikki on kiehtonut minua opintojeni aikana. Ihastus Schubertin pianomusiikkiin syttyi, kun soitin Impromptun D 935 f-molli syksyllä 2022. Samoihin aikoihin sain soittaa ystäväni Adalmiina Heiskasen kanssa Fantasian nelikätisesti D 940 f-molli. Esitimme teokset Heiskasen opinnäytetyökonsernissa *In memoriam Schubert* 17.11.2022 Satamakadun salissa Tampereella. Näiden upeiden teosten soittamisen jälkeen tuntui luontevalta valita tulevaan A-tutkintooni jotain Schubertilta. Piano-opettajani Risto Kyrö ehdotti sonaattia a-molli D 845, ja sen kuunneltuani päätös oli helppo tehdä. Pidän Schubertin ainutlaatuisesta sävelkielestä ja syvällisyydestä, ja tässä sonaatissa kaikki osat ovat ihmeellisiä omalla tavallaan.

Aloitettuani matkan Schubertin sonaatin parissa ajatus opinnäytetyöstä alkoi kytä mielessäni. Sonaatti tulisi olemaan iso osa resitaaliani pituutensa vuoksi, joten siitä voisi saada hyvinkin ainekset opinnäytetyöhön. Valitsin lähestymistavaksi henkilökohtaisen oppimisprosessini sonaatin parissa päämääränä kevään 2024 A-tutkinto. Jotta ymmärtäisin teosta paremmin, tutustuin Schubertin elämään ja sävellystyöhön kirjallisuuden kautta. Opinnäytetyössäni kerron Schubertin elämänvaiheista ja hänestä sonaattisäveltäjänä. Kuvailen pianosonaatin D 845 taustoja ja tuon esille omia ajatuksiani teokseen liittyen.

Kirjoitin opinnäytetyötäni varten oppimispäiväkirjaa sonaatin harjoittelusta. Muistiinpanot sisälsivät tietoa siitä, mitä milloinkin olen harjoitellut, mitä harjoittelutapoja olen käyttänyt ja mitä havaintoja omassa oppimisessä olen tehnyt. Kirjoitin ylös matkan varrella tulleita tuntemuksia ja ajatuksia, niin hyviä kuin huonojakin. Näitä muistiinpanoja hyödyntäen kuvailen opinnäytetyössäni matkaa, jonka olen sonaatin parissa tehnyt.

Koska opinnäytetyöhöni kuuluu olennaisena osana A-tutkintokonsertti, kerron siihen valmistautumisesta, konserttipäivästä ja sen jälkeisistä tunnelmista. Halusin järjestää tutkintoani varten harjoituskonsertin, joten kuvailen myös sen järjestämistä ja toteutumista 21.4.2024 Ikaalisissa Omalla Tuvalla.

Opinnäytetyöni liitteenä on A-tutkintokonserttini käsiohjelma ja linkki videotallenteeseen.

Opinnäytetyöni tavoite on syventää omaa ymmärrystäni Schubertin musiikista ja luoda hieno taiteellinen kokonaisuus A-tutkintooni. Tavoitteeni on tuoda Schubertin vaikuttava pianosonaatti yleisön kuultavaksi. Haluan opinnäytetyöni avulla kehittyä pianistina ja muusikkona, ja siksi otinkin tämän suuren ja haastavan sonaatin työn alle. Schubert tunnetaan parhaiten lied-säveltäjänä, mutta haluan tuoda esille merkittävän pianomusiikin säveltäjän, joka ei lyhyen elämänsä tähden ehtinyt elinaikanaan saada ansaitsemaansa menestystä.

2 FRANZ SCHUBERT

2.1. Elämästä

Franz Peter Schubert syntyi 31.1.1797 Himmelfortungissa, Wienin esikaupungissa opettajaperheen pojaksi. Hän oli kahdestoista lapsi Franz Theodor Schubertille ja Maria Elisabeth Vietzille. Perheen 15 lapsesta kymmenen kuoli jo lapsena. Franz sai pianotunteja isältään ja ensimmäiset opit viuluun sai veljeltään Ignazilta. 8-vuotiaana hänet lähetettiin hienon urkurin ja kapellimestarin Michael Holzerin laulu- ja kontrapunktitunneille. Schubert lauloi tämän kuorossa ja omisti myöhemmin oman C-duuri-messunsa (1816) Holzerille. (Jackson 1996)

Schubertin lapsuus oli hyvin musiikintäyteistä, sillä hänellä oli tapana soittaa lähes päivittäin Haydnin ja Mozartin kvartettoja omien perheenjäsenten kanssa. Kotikvartetissa Franz Peter soitti alttoviulua, isoveljet Ignaz ja Ferdinand soittivat viulua ja isä Franz Theodor selloa. Holzerin kuorossa Schubert pääsi esiintymään ammattimuusikkojen kanssa ja tapasi seitsemän vuoden iässä hovisäveltäjä Antonio Salierin, tulevan opettajansa. Soittaminen kotikvartetissa kuitenkin jatkui ja hän sävelsi sille 1810-luvulla jousikvartettoja, joista osa jäi keskeneräisiksi tai on kadonnut. (Kyrö 2017, 46–47.)

11-vuotiaana Schubert lähetettiin pääsykokeisiin poikien sisäoppilaitokseen nimeltään Kaiserlich-königliches Stadtkonvikt, sillä *Wiener Zeitung* (28.5.1808) -lehden mukaan oppilaitos etsi kahta uutta kuoropoikaoppilasta. Musiikillisesti lahjakas Schubert läpäisi pääsykokeet ja muutti Wienin keskustaan. Konviktissa opiskeltiin kuorolaulua, kouluaineita ja orkesterisoittoa. Orkesterissa soitettiin oman aikakautensa sinfonioita, kuten Haydnia, Mozartia ja Beethovenia. Schubert pääsi esittämään omia sävellyksiään Konviktin musiikki-illoissa ja sävelsi ensimmäisen sinfoniansa D-duuri (D 82) koulun orkesteria varten vuonna 1813. (Kyrö 2017, 47.)

Koulussa Schubert erottui joukosta musiikillisella lahjakkuudellaan ja ujoudellaan. Hänen kerrotaan viihtyneen yksin omassa sisäisessä maailmassaan. (Jackson 1996)

Lukuvuonna 1813-1814 opiskeli alakoulunopettajaksi Normal-Hauptschulessa ja valmistumisen jälkeen työskenteli hetken aikaa isänsä koulussa. Vuosina 1812-1816 Schubert kävi lähes päivittäin sävellystunneilla opettajanaan Antonio Salieri. Schubertin Messu F-duuri (D 105) sai ihastuneen vastaanoton 25.9.1814 Lichtental Pfarrkirchen 100-vuotisjuhlassa, jolloin Schubertin tuotantoa esitettiin ensimmäisen kerran julkisesti. Säveltäjä oli tuolloin 17-vuotias. (Kyrö 2017, 49.)

Schubert alkoi säveltää lauluja yhä enemmän. Lokakuussa 1814 hän sävelsi ensimmäisen suuren laulunsa, *Gretchen am Spinnrade* (D 118) Johann Wolfgang von Goethen *Faustin* tekstiin. Teos on Schubertin varhaisin mestarilliseksi leimattu yksinlaulu. Vuoden loppuun mennessä hän sävelsi viisi muutakin laulua Goethen runoihin. (Kyrö 2017, 49–50.)

Schubert pääsi tutustumaan aikansa uusimpaan saksankieliseen kirjallisuuteen ja runouteen kirjallisuuspiirissä, johon kuului hänen ystäviään. Hän tutustui uusiin runoihin ystäviensä kautta ja sävelsi vuosina 1814-1817 yli 320 laulua. Vuonna 1815 sävelletyn *Erlkönigin* esittäminen Kärntnertheaterissa 7.3.1821 oli varsinainen läpimurto Schubertille, mutta laulun suuresta suosiosta huolimatta kustantajat eivät olleet halukkaita julkaisemaan sitä. Lopulta Schubert tukijoineen julkaisi sen omalla kustannuksellaan ensimmäiseksi Schubertin painetuksi teokseksi. (Kyrö 2017, 50, 66.)

Schubertilla oli läheinen ystäväpiiri, joka tammikuusta 1821 alkaen kokoontui kerran viikossa järjestettyihin schubertiadeihin. Tilaisuuksissa oli musisoinnin lisäksi tanssia, seurapelejä, kävelyretkiä ja tarjoiluja. Schubertiadien luonne oli viihteellinen ja ohjelmat syntyivät hetken mielihohteesta. Schubert itse viihtyi pianon ääressä improvisoiden tansseja, joita myöhemmin kirjoitti myös muistiin. Tilaisuuksissa koko joukkoa pidettiin samanarvoisena, joten Schubertin sävellyksiä saattoi esittää myös kirjailijat ja kuvataiteilijat. Schubertiadien alkuaikoina 1821-1821 Schubert sävelsi kaksi laajamuotoista pianoteosta, *Wanderer-fantasian* (D 760) 1822 ja sonaatin a-molli (D874). Vasta vuosina 1826-1828) suuremmissa schubertiadeissa kuultiin myös pianisti Josef von Gahyn esittämiä Schubertin sonaatteja ja viimeiseksi jääneessä schubertiadissa

28.1.1828 kuultiin pianotrio Es-duuri viulisti Ignaz Schuppanzighin, sellisti Joseph Linken ja pianisti Carl Maria von Bockletin tulkitsemana. (Kyrö 2017, 71–73.)

Schubert poikkesi monista muista säveltäjistä siinä, että hän ei säveltänyt teoksiaan julkisia konsertteja varten, vaan halusi esittää sävellyksiään yhdessä muiden kanssa yksityisissä tilaisuuksissa kuten schubertiadeissa. Hän ei pitänyt ajatuksesta levittää varhaisimpia teoksiaan julkisuuteen, ja vuoteen 1824 mennessä hän oli tarjonnut julkaistavaksi lähinnä vain lauluja ja joitakin nelikätisiä pianoteoksia. Hänen taiteensa sai ystäväpiirissä niin paljon arvostusta, ettei hän kokenut julkisia esityksiä tarpeellisiksi. Lopulta hän kuitenkin halusi saada teoksiaan julkaistavaksi ansaitakseen elantonsa. Tuohon aikaan yksinlauluja ei otettu yhtä vakavasti kuin soitinmusiikkia, mistä johtuen kustantajat pitivät liedejä harrastelijoiden musiikkina. Schubert sai usein kuulla, että hänen laulujensa piano-osuudet olivat liian vaikeita soitettaviksi. (Kyrö 2017, 73.)

Schubertin elämässä tapahtui surullisia käännteitä vuonna 1823. Hän sairastui syfilikseen ja ystäväpiirikin oli alkanut rakoilla. Vuonna 1824 hän kuuli Beethovenin tulevasta konsertista, ja inspiroitui siitä niin, että halusi järjestää ensimmäisen sävellyskonserttinsa. Hän alkoi säveltää enemmän laajamuotoisia instrumentaaliteoksia, sillä tavoitteena olivat nyt julkiset konsertit. Schubertin sävellyskonsertti toteutui 26.3.1828 Musikvereinin konserttisalissa Beethovenin kuoleman ensimmäisenä vuosipäivänä. Konsertista tuli Schubertille suuri menestys, ja lipputuloilla hän pystyi maksamaan velkansa ja ostamaan oman fortepianon. Hän jatkoi sävellystyötään tavoitteena järjestää vastaavanlainen konsertti, mutta pian hänen terveydentilansa romahti ja hän menehtyi 31 vuoden iässä 19.11.2028. (Kyrö 2017, 74–75, 94, 118-121.)

2.2. Sonaattisäveltäjänä

Franz Schubert oli elinaikanaan yllättävän vähän tunnettu soitinmusiikin säveltäjänä. Hienoimmatkin instrumentaaliteokset jäivät tuntemattomiksi pitkään Schubertin kuoleman jälkeen. Esimerkkejä hänen soitinmusiikkinsa

helmistä voi löytää pianosonaattien joukosta. Schubertin pianosooloteokset voidaan ryhmitellä neljään kategoriaan: sonaatit, fantasiat, lyhyemmät pianokappaleet ja tanssit. Näistä sonaatit ovat epäilemättä tärkeimpiä ja syvällisimpiä hänen pianistisessa tuotannossaan. (Todd 2004, 97.)

Yleinen muutos Schubertin pianomusiikkiin alkoi näkyä vuonna 1928, kun Sir Donald Toveyn essee "Tonality" ilmestyi, jossa hän avasi merkityksellisiä maailmoja Schubertin pianosonaateissa. Huolimatta Toveyn innostuksesta Schubertia kohtaan ja kasvavasta tietoisuudesta Schubertin suuruudesta, kului useita vuosikymmeniä ennen kuin Schubertin pianosonaatit esiintyivät säännöllisesti konserttiohjelmissa. Viime vuosikymmeninä Schubertin pianomusiikin suosio on ilahduttavasti kasvanut. (Todd 2004, 97-98.)

Franz Schubert sävelsi lyhyen elämänsä aikana 20 pianosonaattia, joista tosin useampi jäi keskeneräiseksi. Ennen vuotta 1822 sävelletystä kahdestatoista sonaatista jopa kahdeksan jäi kesken, mutta sen jälkeisistä vain yksi. (Murtomäki 2005)

Schubertin sonaatit voidaan jakaa kolmeen ryhmään. Ensimmäinen kymmenen sonaatin ryhmä sävellettiin vuosina 1815-1818, jolloin Schubert oli 18-21-vuotias. A-duuri-sonaatti D 664 (1819) yhdistää ensimmäisen ja toisen sonaattiryhmän. Toinen ryhmä sävellettiin vuosina 1823-1826 ja sitä edelsi kuuluisa Wanderer-Fantasia vuonna 1822, jota voi kuvailla neliosaiseksi sonaatiksi ilman taukoja. Teos on tärkein käännekohta Schubertin kypsän pianistisen tyylin kehityksessä. Viimeinen kolmen sonaatin ryhmä sisältää jättimäiset sonaatit c-molli, A-duuri ja B-duuri D 958-960, jotka ovat vaikuttavia luovuudessaan ja suuruudessaan. Schubert sävelsi ne lyhyen ajan sisällä viimeisenä elinvuotenaan. (Todd 2004, 100-101.)

Varhaisissa sonaateissa (1815-) näkyy Haydnin ja Mozartin vaikutus. Schubertin omintakeinen tyyli alkoi näkyä hänen sävellettyään kolmiosaisen a-molli-sonaatin D 784 vuonna 1823. Siitä eteenpäin säveltäjä hyödynsi klassisen muodon, jonka yhdisti onnistuneesti romantiikan melodisuuteen ja harmoniikkaan. (Murtomäki 2005)

Schubertin kolmen ensimmäisen sonaatin (1815-1816) jälkeen hänen asemansa pianosonaattien säveltäjänä vahvistui, kun hän sävelsi peräti kahdeksan sonaattia vuosina 1817-1818. Vaikka Schubert omaksui sonaattimuodon mm. Mozartilta, Haydnilta ja Beethovenilta, hän toi näissä sonaateissa uuden lähestymistavan. Hänen toistuva melodioiden käyttönsä oktaaveissa, usein unisonossa, ennakoivat selvästi Chopinia ja myöhäisromantikkoja. Näissä teoksissa näkyy vain vähän Mozartin tai Beethovenin jäljittelyä. Schubert teki rohkeita kokeiluja, jotka eivät tosin aina onnistuneet. (Todd 2004, 104.)

Kokonaisrakenteeltaan Schubertin sonaatit ovat melko perinteisiä. Aiemmat ovat kolmiosaisia ja myöhemmät lähes kaikki neliosaisia. Ensimmäiset osat ovat sonaattimuotoisia ja hitaissa osissa esiintyy ABA'- tai ABA'B'A''-rakenne, cavatina-rakenne tai joukko variaatioita. Scherzot ovat tahtilajiltaan $\frac{3}{4}$, tanssillisia ja rakenteeltaan Scherzo-Trio-Scherzo. Finaalit ovat varhaisissa sonaateissa rondoja tai sonaattirondoja. (Schmidt-Beste 2011, 129.) Rondonmuoto tarkoittaa, että A-osa vuorottelee uuden osan kanssa. Rondo on lyhimmillään muotoa ABACA. Murtomäen (2012) mukaan sonaattirondo on sonaattimuodon ja rondon yhdistelmä, jossa rondoteema toistuu pääsävellajissa ennen kehittelyjaksoa tai kehittelyjakson paikalla sonaattimuodossa on kontrastoiva trio.

Yksi Schubertin sonaattien erityispiirre on ensimmäisen teeman käyttö, joka on suunniteltu kaksi- tai kolmiosaiseksi melodiaksi, ja joka päättyy autenttiselle kadenssille (Todd 2004, 104). Schmidt-Besten (2011) mukaan sonaattien osien sisäinen rakenne on erittäin omaperäinen. Seuraavaa viittä näkökulmaa voidaan pitää Schubertin sonaattimuodoille tyypillisinä: laulumaisten, cantabile-teemojen käyttö, äkilliset ja odottamattomat sävellajimuutokset, kvinttisuhteisuuden korvaaminen terssisuhteisuudella, läsnäolo useammalla kuin kahdella tonaalisella alueella sekä transponoitu kertaus. (Schmidt-Beste 2011, 129.)

2.3. Pianosonaatti D 845 a-molli

Vuoden 1825 huhti-toukokuussa Schubert sävelsi toisen a-molli-sonaattinsa D845, joka julkaistiin Wienissä maaliskuussa 1826. Teos oli Schubertin ensimmäinen julkaistu sonaatti, ja se otettiin vastaan suurella menestyksellä. *Allgemeine musikalische Zeitung* -lehden arvostelun (1.3.1826) mukaan sonaatti liikkui vapaasti ja omaperäisesti rajojensa sisällä, ja toisinaan niin rohkeasti ja uteliaasti, että sitä voisi kutsua Fantasiaksi. Sitä voisi verrata yhteen Beethovenin suurimmista ja vapaimmista sonaateista. (Todd 2004, 124.) Voisin kuvitella Schubertin olleen arvostelusta hyvillään, sillä hänen sonaattinsa oli nostettu itse Beethovenin sonaattien rinnalle.

Sonaatti D845 a-molli on tunnettu tiivistetystä muodostaan ja temaattisen materiaalin yhtenäisyydestä. Ensimmäinen osa *Allegro moderato* perustuu vain kahteen rytmiseen ideaan. Sivu- ja päätösaiheet on johdettu avausteemasta. Schubert palaa lähes monotemaattiseen sonaattimuotoon, jollaisia voidaan nähdä Haydnin viimeisissä sonaateissa ja sinfonioissa. Marssimainen modulointijakso tosin perustuu eri teemaan. *Allegro moderato* -osassa Schubert palaa Beethovenia edeltävään yhtenäisyyden käsitykseen saavuttaakseen vahvan muodonhallinnan. Hän kuitenkin käytti Beethovenille tyypillistä pääteeman jakamista pieniin osiin. Siitä huolimatta teos on aitoa Schubertia. Esimerkiksi Codasta voi huomata Schubertin omaleimaisen tyylin, kun se kohoaa erilaisten harmonioiden kautta tummemmasta rekisteristä voimakkaaseen huippukohtaan. Alla breve -merkintä kehottaa pianistia soittamaan osan riittävän nopeasti. (Todd 2004, 124-125.)

Kun kuulin Schubertin a-mollisonaatin D 845 ensimmäisen kerran, ihastuin heti sen suloisen soljuvaan ja kauniisti kehräävään kudokseen, josta löytyy myös dramatiikkaa ja rytmikkyyttä. Ennen sonaattia Schubertin pianomusiikki oli tullut tutuksi Impromptun op. 142 nro 1 D 935 ja nelikätisen Fantasian D 940 parissa. Kumpikin näistä upeista teoksista ovat f-mollissa. Mielestäni Schubertin musiikin soittaminen on antoisaa, joten olin hyvin mielissäni, kun opettajani ehdotti minulle Schubertin sonaattia A-tutkintoon. Halusin tarttua haasteeseen, vaikka Schubertin sonaatit ovatkin suuria ja vaativia.

Aloitin sonaatin soittamisen loppukeväästä 2023. Tutustuin nuotteihin osa kerrallaan ja ehdin ennen kesälomia soittaa sen pianotunnilla lähes kokonaan. Ensimmäisiä ajatuksia sonaatista oli, että se on hyvin laaja teos. Sen soiva kesto on n. 35-40 minuuttia. Aiemmin soittamani Impromptu f-molli voisi pituutensa vuoksi olla sonaatin ensimmäinen osa. Ensivaikutelmani oli, että impromptun lailla sonaatin ensimmäinen osa *Moderato* ei sisällä suuria teknisiä haasteita, vaan keskiössä ovat soinnilliset asiat. Haasteita tulisi olemaan muun muassa herkkien pianissimojen soittamisessa. Sonaatin avausteema on tärkeä, sillä koko ensimmäinen osa kehittyy siitä. Musiikin pitäisi olla hyvin hengittävää ja eteenpäin soljuvaa ilman kiireen tuntua.

Toisesta osasta *Andante poco moto* C-duuri löytyy teema ja variaatiot, ja siinä onkin enemmän teknisiä haasteita kuin sonaatin ensimmäisessä osassa. Teeman yksinkertaisuus tuntuu vaikealta, ja sitä tekisi mieli soittaa nopeammassa tempossa. Se on kaunis teema, mutta miten sen saa kuulostamaan mielenkiintoiselta? Toisessa osassa on paljon trillejä sekä nopeita rytmejä ja melodioita, jotka voivat tuottaa haasteita. Tässä osassa keskiössä ovat myös soinnilliset asiat, sillä ilman soinnillista ymmärrystä osa voi kuulostaa puuduttavalta. Ensivaikutelmani oli, että hidas osa on vaikein monipuolisen sisältönsä takia. Sieltä löytyy kirkkaita ja heleitä säveliä, toisinaan syvää, suurta sointia ja matalia bassoja. On itkettävän ihanaa melodiaa ja sorminäppäryyttä vaativia korukuvia, virtuoosista Schubertia sekä Schubertille tyypillisiä yllättäviä harmonioita. Toinen osa sisältää paljon kertauksia, joten haluaisin löytää erilaisia sävyjä toistoihin.

Kolmas osa *Scherzo: Allegro vivace – Trio: Un poco più lento* alkaa nopeassa tempossa rytmikkäänä ja tanssillisena, mutta trio on hidas ja jopa hartaan kuuloinen. Levollisen trion jälkeen *Allegro vivace* soitetaan uudelleen. Pidän tästä kolmannesta osasta paljon, sillä Trio toimii niin suurena kontrastina *Scherzolle*. Schubert moduloi *Scherzon* a-mollista A-duurin kautta *Trion* F-duuriin. Tahtiosoitus on $\frac{3}{4}$ molemmissa osissa, mutta muuten ne ovat toisilleen kuin vastakohtat. Kolmannessa osassa vaaditaan ketteryttä ja nopeutta, mutta haastavimmaksi koen hitaan jakson.

Neljäs osa *Rondo: Allegro Vivace* on nopea osa, joka etenee itsepintaisesti. Melodiassa tapahtuu toistuvia kuvioita, kunnes melodia ikään kuin karkaa johonkin suuntaan. Tätä helmeilevää jaksoa seuraa Schubertille tyypillinen rytmien, marssimainen jakso, joka toimii vahvana kontrastina. Osa on mielestäni vähän humoristinen, sillä toisinaan se kuulostaa aivan heleältä soittorasialta, ja yhtäkkiä ollaankin fortissimon vallassa. Sonaatti kiihtyy loppua kohden ja kohoaa suuriin ulottuvuuksiin, kunnes nopeat murtosointukuviot hiljenevät ja pysähtyvät. Kadenssisoinnut päättävät teoksen juhlavasti fortissimossa.

3 HARJOITTELUPROSESSI

3.1. Ensimmäinen osa *Moderato*

Kuva 1. Ensimmäisen osan alkutaudit

Schubertin pianomusiikki on siinä mielessä miellyttävää harjoiteltavaa, että oman kokemukseni mukaan musiikista pääsee nauttimaan jo harjoittelun alkuvaiheessa. Schubertin musiikki ei ole kovin virtuoosista, mutta melodioiden ja harmonioiden puhuttelevuus on aivan omaa luokkaansa. Olin innoissani sonaatin soittamisesta heti alusta lähtien, koska se on kertakaikkisen upea teos. Tällaisen järkälemäisen sonaatin harjoittelu vaatii aikaa ja kypsymistä, joten aloitin harjoittelun rauhassa ensimmäisestä osasta tietäen, että tutkintoon on vielä noin vuosi aikaa. Halusin saada ensimmäisen osan jotenkuten sormiini ennen kuin siirryn seuraaviin osiin.

Pidin mielessäni Impromptusta ja Fantasiasta saadut oppini, kun aloin lähemmin tutkimaan Schubertin merkintöjä. Schubert on kirjoittanut nuottiin paljon aksentteja, jotka tulkitisin pieniksi korostuksiksi ja ajanotoiksi. Esimerkiksi ensimmäisessä tahdissa nyanssina on pianissimo, joten aksentti ei voi olla yhtäkin isku vaan pikemminkin ajatus melodian tärkeästä sävelestä, joka tulee ottaa esiin. Nuotissa on myös lukuisia dynamiikkamerkintöjä ja ne saattavat vaihdella usein tehden musiikista erittäin vivahteikasta. Ensimmäiset neljä riviä sisältää jo valtavan draaman kaaren alkaen pianissimosta ja kasvaen crescendojen kautta valtaviin fortissimo-sointuihin sforzandoja unohtamatta.

Ensimmäisessä osassa on muutamia isoja hyppyjä soinnulta toiselle, jotka tuottivat haasteita oikeassa tempossa. Harjoitteluprosessin alkuvaiheessa minulla oli hätäinen tunne monessa kohdassa, vaikka musiikin pitäisi olla

hengittävää ja eteenpäin soljuvaa ilman kiirettä. Kehittelyjakson murtosointukuvio oikealla kädellä tuotti haasteita yhdistää vasemman käden melodiaan tasaisesti ja levollisen kuuloisesti. Harjoiteltuani hetken huomasin, että oikean käden peukalo jännittyy soittaessani kahdella muulla sormella murtosointukuviota. Aloin harjoittelemaan kohtaa uudelleen kiinnittämällä huomiota peukalon vapauteen, jolloin rasitus kädessä katosi kokonaan ja kuviosta tuli tasainen ja soljuva. Heti alusta alkaen huomasin, että pianissimojen soitto kauniisti on yllättävän vaikeaa.

Syyskuun loppupuolella koin suuren oivalluksen liittyen hiljaisten pianissimojen soittoon. Olin jollain lailla varonut niiden soittamista, jolloin keho jännittyi ja soitto oli pinnallista. Aloin kiinnittämään huomiota siihen, että lantio on vapaa ja käsivarret roikkuvat vapaana kehon vieressä. Kun keho oli vapaa, pystyin hyödyntämään painovoimaa soitossani. Olin ilahtunut, kun ensimmäisen osan kehittelyjaksossa unenomainen piano pianissimo -kohta oli häkellyttävän kauniin kuuloinen. Parasta siinä oli se, että se tuntui kehossa hyvältä ja luonnolliselta. Silloin tietää tehneensä jotain oikein. Tunsin, että opin jotain pysyvää.

Puolen vuoden harjoittelun jälkeen soitin ensimmäistä osaa pitkän tauon jälkeen soittotunnilla. Tuntui, että ajatus ei ollut mukana enkä saanut Schubertiaanista sointia esille. Lannistuin hieman huomattessani, että ensimmäinen osa vaati vielä paljon työtä hiljaisten sointien kanssa. Työstimme soittotunnilla teeman soittamista, jonka edelleen soitin liian voimakkaasti tai epätasaisesti. Harjoittelimme teeman soittamista mahdollisimman rennoilla käsillä, jotta 16-osat tulevat vaivattomasti ja tasaisesti. Minun täytyy muistaa ottaa keho mukaan liikkeeseen heti alusta alkaen. Vaikeus on juuri siinä, kun koko sonaatti alkaa näillä tärkeillä sävelillä. Ennen kuin soittaa ääntäkään, täytyy hengittää ulos ja vapauttaa keho kaikista jännitteistä. Soittotunnin aikana onnistuin vapauttamaan kehoni niin, että soitto alkoi kuulostamaan hyvältä. Miten voi soittaa Schubertia vapautuneesti, jos mieli on epävarma eikä uskalla heittäytyä? Ensimmäinen sivu on jo täynnä valtavaa draamaa, jota en onnistunut saamaan tarpeeksi esille.

Kevätlukukaudella halusin päästä pikkuhiljaa esittämään sonaattia, joten ilmoitin sonaatin ensimmäisen osan helmikuussa Laikun salin konserttiin, johon oli kaksi viikkoa aikaa. Lähestyvä esiintyminen mielestäni vie kappaleita oikealla tavalla eteenpäin. Esiintymisessä jännitti eniten ulkomuistista soittaminen. Schubert tykkäsi leikitellä sävellajien kanssa ja tehdä yhtäkkisiä modulaatioita, minkä koen haasteeksi ulkoa oppimisessa. Jos ei ole tarkkana, voi ajautua vahingossa väärään sävellajiin. Tärkeää on painaa mieleen sonaattimuodon rakenne ja sävellajisuhteet. Teema toistuu sonaatin aikana monta kertaa, mutta hiukan varioiden. Pohdin, miksi teema on muunneltu näin ja mitä sillä halutaan ilmaista. Esimerkiksi teeman tullessa viimeisen kerran, yhtäkkiä e-sävelen tilalla onkin dis. Mielestäni se voi kuvastaa sitä, että loppu lähenee ja jotain dramaattista on luvassa. Karakterien pohtiminen tukee ulkoa oppimista mielestäni hyvin, sillä silloin en ole pelkän nuottikuvan varassa.

Toinen jännittävä asia esiintymisessä oli pulssin pysyminen. Tempomerkintä on moderato ja tahtilajina alla breve, joten osa pitää soittaa kohtuullisen nopeasti. Olin soittanut teeman melodiaa melko hitaasti, koska teki mieli antaa aikaa kauniille asialle. Kuitenkin kokeillessani nopeampaa tempoa lopputulos oli paljon parempi. Pulssi pysyi tasaisena ja alun eteenpäin menevä tunnelma ja jännite tulivat paremmin esiin. Musiikista tuli paljon virtaavampaa. Sonaatissa on tietenkin kohtia, joissa voi ottaa enemmän aikaa hukkaamatta pulssia.

Olin esiintymisen jälkeen tyytyväinen siihen, että lyhyellä varoitusajalla sain harjoiteltua osan esityskuntoon. Esiintymisessä huomaa herkästi, mitä asioita täytyy vielä kehittää ja mitkä asiat ovat jo hyvin. Tässä vaiheessa ei tarvinnutkaan olla täydellistä suoritusta, sillä tutkintoon oli vielä aikaa. Valitettavasti minua jännitti esiintyminen niin paljon, että en pystynyt soittamaan vapautuneesti. Vaikka selvisin alusta loppuun saakka ihan hyvin, en ollut vielä tarpeeksi varma ulkoa soittamiseen. Opin esityksestä sen, että tarvitsen itsevarmuutta lisää. Täytyy tehdä töitä ulkoa soittamisen kanssa ja olla rohkeampi esiintyessä. Jännittäessä itselleni käy helposti niin, että tulen epävarmaksi enkä uskalla heittäytyä. Keho helposti jännittyy ja alan epäroimään. Tutkintoa varten täytyy kääntää ajatus niin, että mieluummin enemmän kuin vähemmän. Haluan myös tutkintoon sen rohkean asenteen, joka minulla on yksin harjoitellessa.

Ensimmäisen esiintymisen jälkeen Moderato alkoi pikkuhiljaa tuntua luontevalta. Vaikka esitys ei mennyt täydellisesti, siihen valmistautuminen oli vienyt kappaletta paljon eteenpäin. Jatkossa keskityin harjoittelussa tempon käsittelyyn, hiljaisten nyanssien etsimiseen ja huolelliseen ulkoa opetteluun. Ensimmäisessä osassa on paljon runsaita sointuja, joista melodia tai soinnun ylä-ääni pitäisi tulla kirkkaasti esiin. Melodia ei aina ole ylä-äänissä, vaan toisinaan bassossa ja väliäänissä. Keskityin harjoittelussa myös siihen, että marssimaiset forte-kohdat tulisivat hyvällä soinnilla, mutta ei liian voimakkaasti. Aloin hakemaan enemmän jännitettä dramaattisiin paikkoihin ja rauhaa levollisempiin kohtiin.

3.2. Toinen osa *Andante poco moto*

Kuva 2. Toisen osan alkutahtit

Toinen osa *Andante poco moto* on suuri ja vaati eniten aikaa nuotinluvun kanssa. Osa sisältää viisi erilaista variaatiota, joista etenkin neljäs oli työläs harjoiteltava. Neljäs variaatio on virtuoosista Schubertia ja se sisältää paljon nopeita asteikkomaisia ja kromaattisia kulkuja, jotka eivät helposti painuneet mieleen tai lihasmuistiin. En löytänyt asteikoista logiikkaa, joka olisi auttanut oppimisessa. Toisessa variaatiossa vaikeutena oli saada se sujumaan oikeassa tempossa, sillä se on hyvin nopea. Oikea käsi joutui nopeasti tekemään isoja hyppyjä. Opettelin vaikeat kohdat ulkoa, sillä nuottia ei ehdi lukea nopeassa tempossa. Siinä missä ensimmäisessä osassa pääsi nopeasti ilmaisemaan musiikkia, tämän osan työstäminen oli puuduttavaa pienissä pätkissä harjoittelua ja asteikkokulkujen toistamista. Harjoittelu painottui pitkälti juuri

niiden haastavien variaatioiden ympärille ja muut variaatiot jäivät vähemmälle huomiolle.

Teemaa soittaessa tuntui vaikealta löytää hyvä, kauniisti keinuva tempo, joka pysyy myös nopeissa variaatioissa. Teeman täytyy olla kirkassointinen ja selkeä esittely, josta se sitten kehittyy erilaisiksi variaatioiksi. Teeman kahden ensimmäisen tahdin ensimmäisille iskuille on merkitty aksentit. Se johti itselläni siihen, että painotin iskuja samalla tavalla ja soitosta tuli pystysuoran kuuloista. Musiikki ei tuntunut liikkuvan eteenpäin. Pitkän melodialinjan muodostaminen voisi helpottua, jos ajattelisi jotain jousisoitinta. Jousen katkeamaton liike tukee ajatusta paljon paremmin kuin pianon lyömäsoitinmaisuuks. Melodian laulaminen on myös hyvä keino saada muodostettua luonnollinen, hengittävä fraasi.

Schubertin musiikki ei ole niin helppoa kuin miltä kuulostaa. Köyhällä Schubertilla ei säveltäessään ollut aina pianoa käytössä eikä hän muutenkaan ollut virtuoosipianisti. Ehkä näistä seikoista johtuen Schubertin musiikki on usein todella epämukavaa kädelle. Vaikka nuottien opetteleminen on melko nopeaa, vie hyvän tovin, että keho on kunnolla mukana. Harjoitellessa toista osaa kiinnitin huomiota käsien mukavuuteen ja kehon vapauteen. Hyvältä tuntuva soitto on yleensä myös hyvän kuuloista.

Joulukuussa soitin soittotunnilla toista osaa. Kun soitin hiljaa, olisi pitänyt soittaa vielä pykälän hiljempaa. Tämä osa vaatii äärimmäisen herkkää otetta koskettimistoon. Ensimmäisen osan draaman jälkeen on valtava kontrasti, kun yksinkertainen ja käsittämättömän kaunis teema aloittaa toisen osan. On hauska leikitellä toisen osan alussa soittaen niin hiljaa kuin pystyy. Sisäinen pulssi on ehdoton, jotta musiikki on keinuvaa ja mielenkiintoisen kuuloista. Jostain syystä itselläni mielikuva askelista auttaa saamaan eteenpäin vievän linjan musiikkiin. Sonaattia harjoitellessa käytin muistisääntönä, että tee vielä vähän enemmän. Jos täytyy soittaa hiljaa, soita vielä hiljempaa tai jos täytyy antaa aikaa, anna vielä enemmän. Silloin se alkaa kuulostaa Schubertilta.

Tässä vaiheessa oli jo hyvä miettiä, miten soittaa kertaukset. Toistoa tulee paljon ja mielestäni olisi puuduttavaa soittaa kaikki samalla lailla uudelleen. Harjoitellessani tein hieman muistiinpanoja nuotin reunaan ja pohdin opettajan

ehdotuksista inspiroituneena, mitä kertauksissa tekisi eri tavalla. Mahdollisuuksia on suunnattomasti. Muutoksia voi tehdä dynamiikassa, artikulaatiossa tai sitten voi ottaa vapauksia tempon käsittelyssä. Olin odottanut, milloin inspiroituisin toisen osan soittamisesta ja nyt se tapahtui! Nautin kokeillessani erilaisia versioita ja ajattelin päässeeni seuraavaan vaiheeseen tämän osan kanssa. Sain samalla uutta intoa haastavienkin variaatioiden harjoitteluun. Olin innoissani, että tylsältä tuntuva harjoittelu oli tuottanut tulosta ja pääsin vihdoon nauttimaan osan soittamisesta.

Toisen osan ulkoa opettelu ei ollut nopea prosessi, sillä se on sonaatin suurin ja monipuolisin osa. Kun tutkintoon oli enää kuukausi ja harjoituskonserttiin vain kaksi viikkoa, en edelleenkään osannut sataprosenttisen varmasti soittaa toista osaa ulkoa. Aloin äänittämään omaa soittoa, sillä se on mielestäni hyvä tapa kokeilla, miten ulkoa soittaminen sujuu. Äänitys tuo pientä jännitystä ja lisää keskittymistä, vaikka ei se esiintymistilannetta vastaakaan. Virtuosisista variaatiota harjoittelin hitaassa tempossa, jotta kaikki epäloogisetkin asteikkokulut jäivät muistiin. Äänittäessäni soittoa tulikin ihan yllättäviä epäröintejä esiin kuten siirtymät kertauksiin tai variaatioista toiseen.

Kevään aikana pääsin onneksi useita kertoja soittotunnille Satamakadun saliin, jossa tutkintokin tulisi olemaan. Siellä soitettuani toista osaa huomasin käyttäväni liikaa pedaalia monissa paikoissa. Salin akustiikka pehmentää sointia eikä vaadi niin paljon pedaalia. Pedaalia vähentämällä ja aktivoimalla sormenpäitä sain aikaiseksi paljon kirkkaampaa ja selkeämpää sointia. Soitin tunnilla osan ilman nuotteja kertauksineen läpi, ja neljäs variaatio selkeästi oli keskeneräisin. Ongelmia tuli muistin ja joidenkin nopeiden asteikkokulkujen kanssa. Halusin soittaa ne kirkkaasti, mutta ne kuulostivat epätasaisilta ja tunkkaisilta. Harjoituskonserttiin oli enää alle kaksi viikkoa, joten toinen osa vaati vielä paljon työtä. Erityisesti keskityin neljännen variaation harjoitteluun. Kiinnitin myös huomiota siihen, että tempo pysyy kaikissa variaatioissa samana.

Lopulta toisen osan kohdalla kävi niin, että aloin muotoilemaan liikaa teemaa ja ensimmäistä variaatiota. Teeman pitäisi kuitenkin olla selkeä johdanto, johon kaikki variaatiot perustuvat. Vaikka teeman soittaa yksinkertaisesti selkeällä pulssilla, se ei kuulosta ollenkaan tylsältä kunhan soittaa teeman melodian

äännet kirkkaasti esiin sointujen joukosta. Vapauksia muotoilussa voi ottaa viimeisissä variaatioissa, joten alku voi olla hillitympi. Viimeinen variaatio on romanttisen melodinen ja päättää osan rauhoittuneeseen tunnelmaan.

3.3. Kolmas osa *Scherzo (Allegro vivace) - Trio (un poco piú lento)*

Kuva 3. Kolmannen osan alkutahtit

Käytin harjoitteluprosessin alkuvaiheessa eniten aikaa sonaatin ensimmäisen ja toisen osan harjoitteluun, sillä mielestäni ne vaativat kokonsa ja sisältönsä vuoksi eniten aikaa. Kolmas osa *Scherzo* on huomattavasti lyhyempi kuin muut osat, tosin sekin sisältää paljon kertauksia. Osa on nopea ja todella intensiivinen, kunnes laskeudutaan *Trio*-taitteeseen josta löytyy rauha. Yksinkertainen ja kaunis melodia koraalimaisella säestyksellä luo levollisen tunnelman. Se on täysi vastakohta nopealle *Scherzolle*, joka leikittelee erilaisilla dynamiikoilla sekä yllättävillä harmonisilla ja rytmisillä muutoksilla.

Kolmannen osan lähtö osoittautui hankalaksi. Tempo on heti nopea, ja kohotahtdin kahdeksasosien täytyy olla tarkat ja selkeät. Vasemman käden epätasaisuus johti pulssin epätarkkuuteen. Myöhemmin ymmärsin ongelman johtuvan siitä, että keskityin liikaa kohotahtdin kahdeksasosanuotteihin. Kun ajattelin enemmän painoa ykköselle ja myötäilin kehon liikkeellä ykkösiskuja, ongelma hävisi. Kolmijakoinen pulssi täytyy tuntea koko keholla, jotta painotukset tulevat oikeisiin kohtiin. *Scherzon* leikkisyys ilmenee kunnolla vasta kun osa on hyvin sormissa ja muistissa, joten harjoittelin lyhyitä pätkiä oikeassa tempossa ja pyrin soittamaan mahdollisimman paljon ilman nuotteja.

Oivalluksestani huolimatta Scherzon alku välillä onnistui haluamallani tavalla, mutta toisinaan kuulosti kankealta ja epätasaiselta. Olin jumissa, kun en osannut korjata asiaa. Onneksi jonkin ajan kuluttua opettajani neuvoi vaihtamaan sormituksia, mikä olikin sitten avain koko asiaan. Jostain syystä ei ollut tullut mieleenkään, että siihen voisi sopia toiset sormitukset. Kun asia ratkaistiin, Scherzon tanssillisuus ja hauska olemus sai oikeutta. Harjoittelukin alkoi taas sujua. On hämmästyttävää, mikä muutos kappaleessa voi tapahtua yhden ongelman ratkaisemisen jälkeen. Ei se ole ihmekään, kun sama teema toistuu osassa useamman kerran eri sävellajeissa. Tulin toiveikkaaksi huomattessani, että osa on ihan hyvällä mallilla. Kun yhden esteen yli pääsee, voi keskittyä seuraavaan hankalaan paikkaan.

Keskellä talvilomaa halusin käydä kirkossa harjoittelemassa vaihtelun vuoksi. Akustiikka oli kaikuisa niin kuin kirkoissa usein on, mutta siitä huolimatta harjoitukset sujuivat hyvin. Ilahduin siitä, että ulkoa soittamisessa oli tapahtunut edistystä. Muistin kolmannen osan ulkoa lähes täydellisesti. Olin tyytyväinen siihen, miten Scherzo oli mennyt eteenpäin. Sain varmuutta ja vapautta sen tulkintaan, kun en ollut enää nuottien varassa.

Trio on tuottanut päänvaivaa jonkin verran, sillä en ole löytänyt motivaatiota sen soittamiseen. Täytyy myöntää, että se on jäänyt aika vähälle harjoittelulle. Valitettavan usein itse huomaan harjoittelevani nopeita osia enemmän kuin hitaita. Pieni toivonkipinä kuitenkin syttyi kirkkotreeneissä, kun ensimmäistä kertaa olin tyytyväinen kuulemaani. Tunnelma oli kohdallaan ja nautin harjoittelusta. Olin aiemmin soittanut Trioa liian hitaasti. Tempomerkintä un poco piú lento viittaa siihen, että Trioon tulee olla vain hieman hitaampi kuin Scherzo. Rauhallinen luonne ilmenee myös muilla tavoin kuin hitaalla tempolla. Olin yrittänyt romantisoida liikaa ja ottaa aikaa asioille. Kun soitin suoraviivaisemmin ja pysyin tarkasti pulssissa, lopputulos oli paljon vaikuttavampi. Intensiivisen Scherzon rinnalla Trioon sopi mielestäni etäisempi lähestymistapa. Yliyrittäminen oli rikkonut sen rauhan, mitä Trioilta toivoin.

Scherzo sisältää valtavasti dramatiikkaa. Heti alussa teema kasvaa pianosta fortissimoon, jonka jälkeen teema toistuu C-duurissa ja tällä kertaa mennäänkin forteen. Haluan saada kaikki yksityiskohdat paremmin esiin, ettei esimerkiksi

forte ja fortissimo kuulosta samalta. Harjoittelin Scherzoo hitaassa tempossa, jotta en jätä mitään merkintöjä huomiotta. Schubertin dramaattisuus näkyy tässäkin osassa ja hän todellakin leikittelee pianon mahdollisuuksilla. Scherzossa tapahtuu paljon asioita, mutta silti kaikki on tarkkaan harkittu.

Trio-taitteessa vasen käteni joutui soittamaan yhden suuriotteisen F-duurisoinnun arpeggiona, jolloin se lähes aina korostui liikaa esiin tai tempo hiukan hidastui. Soinnusta tuli paljon kevyempi, kun ajattelin ylimmän äänen tärkeämmäksi ja alemmat olivat vain pieniä hipaisuja. Arpeggiosta tuli huomaamattomampi ja se sulautui Trion seesteiseen tunnelmaan. Mitä en ollut tullut ajatelleeksi oli se, että Triossakin voisi ottaa karaktäärierot vielä paremmin esiin. Vaikka sen yleisluonne on rauhallinen, taite ei kuitenkaan ole missään tapauksessa tylsä tai mitäänsanomaton. Siinä on jotain hyvin henkevää ja herkkää. Tanssillisuutta Schubert on tuonut Trioon portatoilla. Melodiakin muuttuu toisessa kertauksessa sitkeämmäksi ja intensiivisemmäksi, kunnes se taas hiljenee ja häviää jonnekin kaukaisuuteen.

Siinä missä muiden osien kanssa piti tehdä paljon töitä ulkoa opettelussa, kolmas osa jäi nopeasti mieleen. Onhan se vain kolmen sivun pituinen ja sisältää paljon kertauksia. Ulkoa oppimista on varmasti edesauttanut myös se, että olen tehnyt yksityiskohtaista työtä Scherzon kanssa eri tempoissa.

3.4. Neljäs osa *Rondo (Allegro vivace)*

Kuva 4. Neljännen osan alkutahdit

Sonaatin finaali *Rondo (Allegro vivace)* tarjoaa taas aivan erilaisia tunnelmia edellisiin osiin verrattuna. Osa kuvastaa mielestäni jatkuvaa liikettä. Liike ei

pysähdy kertaakaan osan aikana, vaan pyörii ja pyörii kunnes viimeisellä sivulla kiihtyy hurjaan vauhtiin ja päättää teoksen suuriin sointuihin. Finaali on kietoutunut kahdeksasosakuvion ympärille, joka kulkee lähes lakkaamatta erilaisissa sävellajeissa sonaatin loppuun saakka. *Accelerando* viimeisellä sivulla on vaikuttava lopetus pitkälle sonaatille.

Finaali on rytmisesti ja melodisesti aika selkeä ja pelkistetty muihin osiin verrattuna, joten haasteena tulisi olemaan se, miten siitä saa eläväisen kuuloksen. Schubert on kirjoittanut finaaliin ikiliikkuja-melodiaa, marssimaisia *fortissimo*-jaksoja ja soittorasialta kuulostavia sävelmiä. Finaali on loppuun saakka täynnä suuria kontrasteja, kun mahtipontiset marssit ja sulosävelet vuorottelevat. Dynamiikoissa on suuria hiljalleen kasvavia ja yhtäkkisiä vaihteluita, mikä tuo leikkisyyttä finaaliin.

Neljäs osa jäi pitkäksi aikaa taka-alalle harjoittelussa, mutta kevätpuolella otin sen viimein työn alle. Sen harjoittelu osoittautuikin mukavaksi, sillä siinä pääsi nopeammin vauhtiin kuin esimerkiksi ensimmäisessä ja toisessa osassa. Kahden ensimmäisen osan kanssa olin tehnyt niin syvämielteistä työtä, että tuntui hyvältä palata ihan yksinkertaisten asioiden eli nuottien opetteluun ja teknisten harjoitusten äärelle. Finaalin haasteeksi muodostuivat suuret hyppyt, terssit marssijaksossa ja ulkoa soittaminen. Sonaatin viimeiset rivit tuottivat myös hankaluuksia, sillä halusin noudattaa *Accelerando*-merkintää, mutta murtosointukuvio oli kädelle epämukava.

Maaliskuussa olin jo melko tyytyväinen siihen, miltä finaali kuulosti. Siihen oli tullut elävyyttä ja erilaisia sävyjä. Alkukankeuden jälkeen olin saanut finaaliin ryhdikkyyttä ja varmuutta. Aloin opetella osaa ulkoa hitaassa tempossa, sillä olen kokenut sen hyväksi keinoksi ulkoa opettelussa. Hitaassa tempossa jokainen sävel tulee huomioiduksi ja siten jää paremmin mieleen. Käytin ulkoa opettelussa hyödyksi myös finaalissa toteutuvaa sonaattirondon rakennetta. Sonaattirondon nimi tulee siitä, että siinä on joitain sonaattimuodon elementtejä. Tässä rondossa teema eli A-taite, marssityylinen B-taite ja kerrattu teema muodostavat esittelyjakson. Sen jälkeen kehittelyjakso onkin duuripainotteinen, sillä ensin ollaan E-duurissa ja teeman jälkeen A-duurissa. Kertausjakso alkaa marssimaisella B-taitteella, mutta poikkeaa ensimmäisestä B-taitteesta siten,

että se johtaa teeman d-molliin alempaan oktaaviin. Lopussa rondo päättyy codaan.

Itseäni auttaa ulkoa oppimisessa rakenteen ymmärtäminen, sillä silloin kappaleen voi jakaa helposti osiin. Harjoittelu ulkoa pienissä osissa on tehokkaampaa kuin isoissa kokonaisuuksissa. Siirtymät osasta toiseen on tärkeä ottaa mukaan harjoitteluun heti alkuvaiheessa. Rondonmuodossa eri taitteet ovat selkeästi havaittavissa, mutta vaikeus onkin taitteiden varioimisessa. Esimerkiksi teema ei toistu täysin samana kertaakaan, ja mielestäni hankalaa ulkoa oppimisessa ovat juuri ne pienet muutokset. Ne pienet vivahteet ovat merkityksellisiä ja voivat esimerkiksi vaihtaa sävellajin mollista duuriin, joten jouduin soittaessani koko ajan ajattelemaan tulevaa. Muodon sisäistäminen lisää myös musiikin ymmärrystä.

Ulkoa oppimisessa käytin tässäkin osassa oman soiton äänittämistä. Tutkintoon oli kuukausi aikaa, enkä ollut lainkaan varma finaalista. Osasin soittaa ulkoa alusta loppuun pääpiirteittäin, mutta joitakin pieniä yksityiskohtia piti vielä tarkistaa. Rakenteeltaan se oli kuitenkin jäänyt hyvin mieleen, mikä on tietenkin pääasia. Nopea tempo luo vähän paineita, kun kaiken pitäisi rullata sujuvasti ja epäröinti kuuluu soitosta saman tien. Olin vähän huolissani, pysyykö pää kylmänä tutkinnon paineessa. Teknisiä ongelmia ei juurikaan enää ollut, sillä alussa vaikealta tuntuneet kohdat olivat alkaneet sujua. Koin tässä vaiheessa hyödylliseksi harjoitella finaalia paljon hitaassa tempossa, jotta kaikki yksityiskohdat tulee huomioiduiksi ja muisti vahvistuu.

4 KONSERTTI

4.1. Harjoituskonsertti

Halusin järjestää harjoituskonsertin ennen varsinaista tutkintoa, jotta pääsen esittämään koko tutkinto-ohjelman yleisölle. Sain jo syyskaudella sähköpostia konsertointimahdollisuudesta Ikaalisissa Omalla Tuvalla. Oma Tupa on aktiivisen kotiseutuyhdistyksen ylläpitämä juhlatalo, josta löytyy juhlasali ja Schimmel-flyygeli. Ilmoituksessa oli kuva juhlasalista, joka vaikutti viihtyisältä paikalta konsertin järjestämiseen. Otin yhteyttä paikkaan vasta keväällä, ja lyhyestä varoitusajasta huolimatta minut toivotettiin lämpimästi tervetulleeksi konsertoimaan. Saimme heti sovittua konserttipäivän sunnuntaille 21.4.2024 klo 17.00, jonka jälkeen olisi vielä kaksi viikkoa tutkintoon.

Ehdotin konsertille nimeksi *Mestari-teoksia pianolle* ja lähetin itsestäni kuvan ja kuvauksen pianistina sekä ohjelmätiedot. Oma Tupa ry järjesti tilaisuuden markkinoinnin ja itse pystyin keskittymään ohjelmiston harjoitteluun. Konsertissa pidettiin väliaika, joten ensimmäisellä puoliskolla esitin Bachin ja Martinin teokset ja toisella puoliskolla Schubertin sonaatin. Flyygeliä en etukäteen käynyt testaamassa pitkän matkan takia, joten vasta konserttipäivänä pääsin kokeilemaan soitinta ja akustiikkaa.

Konsertti meni hyvin. Tuntui hyvältä, että sonaatti oli viimeinen ohjelmanumero. Soitossa olin päässyt jo hyvin vauhtiin ja suurin jännitys väistynyt, jolloin pystyin soittamaan Schubertia rohkeasti ja vapautuneesti. Soitin sonaatin ulkoa kokonaan, mistä olin ylpeä. Erityisesti toisen ja neljännen osan ulkoa soittaminen oli yksi jännityksen aihe ennen konserttia. Epävarmuus juuri noissa osissa ehkä hiukan kuului, sillä mielestäni ensimmäinen ja kolmas osa menivät parhaiten. Toinen osa meni muuten hyvin, mutta neljäs variaatio kaipasi vielä aktiivisempaa ja kirkkaampaa otetta asteikkokulkuihin ja varmuutta ulkoa soittamiseen.

Konsertista jäi itselleni hyvä mieli. Tämä oli ensimmäinen kerta, kun esitin koko sonaatin alusta loppuun. A-tutkintoa ajatellen oli erittäin hyödyllistä saada soittaa tunnin mittainen ohjelma kokonaisuudessaan läpi. Vaikka pieniä virheitä

tuli matkan varrella, yleisö nautti konsertista. Harjoituskonsertin järjestäminen ja esiintyminen antoi hyvän kuvan siitä, mihin täytyy nyt harjoittelussa keskittyä, jotta tutkinto menee vielä paremmin. Olen kiitollinen Oma Tupa ry:lle konsertin järjestämisestä ja lämpimästä vastaanotosta.

Konsertin jälkeisellä viikolla minulla oli kaksi esiintymistä opiskelijakonserteissa. Toinen oli lied-konsertti ja toisessa soitin Mozartin pianokonserton nro 27 B-duuri. Harjoittelu kyseisellä viikolla painottui Mozartiin, sillä konsertto oli osa A-tutkintosuoritusta. Schubert jäi siitä syystä hiukan taka-alalle, mutta halusin keskittyä sonaatissa niihin kohtiin, jotka harjoituskonsertissa eivät menneet tarpeeksi hyvin.

4.2. A-tutkintokonsertti

A-tutkintokonsertti toteutui 7. toukokuuta 2024 klo 19.00 Satamakadun salissa. Olin iloinen siitä, että sain pitää tutkintoni konserttimaiseen tapaan ilta-aikaan, joten läheisiä pääsi kuuntelemaan. Olin innoissani tutkinto-ohjelmastani, sillä luvassa oli kaksi harvemmin kuultua teosta ja kokonainen Schubertin sonaatti. Konsertissa oli monipuolinen kattaus pianomusiikkia eri aikakausilta. Konsertti alkoi Sergei Rahmaninovin sovittamalla J.S.Bachin Viulupartitalla nro 3 E-duuri. Partitan jälkeen vuorossa oli Bohuslav Martinůn impressionistinen pianosarja Perhosa ja paratiisin lintuja. Konsertin päätteeksi oli Schubertin sonaatti oli viimeisenä ohjelmanumerona. Sonaatti oli soivalta kestoaltaan 38 minuuttia reilun tunnin mittaisesta tutkinnosta.

Harjoituskonsertin jälkeen stressaaminen tutkinnosta väheni hiukan, kun tiesin pystyväni esittämään ohjelman läpi eikä ulkoa soittamisessa ilmennyt ongelmia. Koen esiintymisjännitystä ihan kaikissa konserteissa, joten tietenkin tällainen suuri tutkintosuoritus jännitti todella paljon. Tutkintopäivän lähestyessä yritin kuitenkin keskittyä hyviin asioihin ja pysyä positiivisena konserttipäivään saakka. Koin tärkeäksi sen, että jokaisesta teoksesta oli ainakin yksi esiintymiskokemus takana.

Konserttiin tuli mukavasti yleisöä kuuntelemaan, mikä lämmitti mieltäni. Siellä oli ystäviä ja perheenjäseniä kuuntelemassa tärkeää päivääni, joten se ei tuntunut pelkältä tutkintosuoritukselta vaan oikealta konsertilta. Tuntui erittäin hyvältä päästä soittamaan läheisille ihmisille suuren harjoittelutyön jälkeen.

Konsertti meni kokonaisuudessaan erittäin hyvin. Kun suurin jännitys väistyi ensimmäisen teoksen jälkeen, pystyin nauttimaan soittamisesta. Erityisesti Schubertia sain soittaa vapautuneesti ja luontevasti. Yleisöstä moni kertoi vaikuttuneensa Schubertista, mikä oli ilahduttavaa kuulla. Minulla oli koko sonaatin ajan rauhallinen olo ja olin tyytyväinen omaan soittooni etenkin ensimmäisen ja toisen osan aikana. Kolmannen osan luonne tuli hyvin esiin ja Triossa onnistuin saavuttamaan levollisen tunnelman. Neljäs osa eteni luontevasti, mutta mielestäni olen soittanut sitä paremminkin. Konsertissa minulla tapahtui pieni epäröinti finaalin loppupuolella, mikä ei lopulta sieltä juurikaan kuulunut. Olisin voinut vielä enemmän tuoda sävyeroja ja leikitellä karaktäreilla.

Sain erinomaista palautetta tutkintosuorituksen jälkeen. Kokonaisuudessaan sonaattia keuhuttiin hallituksi ja kypsäksi esitykseksi. Toisen osan vivahteikkoudesta tykättiin ja erityisesti viimeisen variaation vähitellen hiipuva loppu oli ihastuttanut. Samoin Trioa keuhuttiin kovasti, mikä tuli yllätyksenä itselleni. Juuri näiden hitaiden osien kohdalla olin ollut epävarma ja toisinaan turhautunut. Lautakunta oli vaikuttunut, että hallitsin kokonaisen Schubertin sonaatin niin hyvin. Palautteessa keuhuttiin paneutumista ja huolellisuutta teoksen harjoittelussa. Sain myös kiitosta hyvästä fysiikasta pianon ääressä, mikä on mennyt edellisestä tutkinnosta paljon eteenpäin. Soitto oli näyttänyt luonnolliselta ja vapautuneelta. Lautakunta mainitsi myös hyvän rytmitajun, joka välittyi soitosta kuulostamatta kuitenkaan mekaaniselta. Olin mielissäni siitä, sillä tempojen pysymisen kanssa on välillä ollut haasteita ainakin ensimmäisessä ja toisessa osassa.

Sonaatissa tuli esille myös kehitettäviä asioita. Koko teoksessa voisi vielä enemmän antaa jokaisen sävelen olla tärkeä. Esimerkiksi Scherzon kahdeksasosakohotahdit voisivat olla vielä aktiivisempia ja napakampia. Toisaalta myös pianissimo-kohdissa ei saisi unohtaa sitä, että kaikki äänet ovat

merkityksellisiä. Jotkin suuret forte-soinnut jäivät kaipaamaan syvää sointia. Finaalissa toivottiin vielä enemmän sävyeroja tuomalla kirkkautta melodioihin ja ankaruutta marssimaisiin forte-kohtiin.

5 POHDINTA

Matka Schubertin sonaatin D 845 parissa on ollut antoisa ja opettavainen kokemus. Opin valtavasti Schubertin maailmasta tämän työn aikana ja sain kehittyä pianistina. Tällaisen suuren sonaatin harjoittaminen ja esittäminen oli pitkä ja haastava prosessi, mutta sain siitä valtavasti ilon aiheita pitkin matkaa. Erityisesti loppuvaiheessa tunsin stressiä lähestyvistä tutkinnosta, mutta tein töitä sinnikkäästi loppuun saakka. Oppimisprosessin seuraaminen on ollut mielenkiintoista, ja olen alkanut työn myötä ymmärtämään omaa oppimistani paremmin. Koen, että asioiden havainnointi kirjoittamalla on auttanut kappaleen jäsentelyssä ja hahmottamisessa ja saanut minut oivaltamaan asioita omassa soitossani.

Vaikka Schubertin elämässä tapahtui paljon myös vaikeita asioita, säveltäminen oli hänen intohimonsa. Schubertin ujouden ja vaatimattomuuden tähden hän nautti säveltämisestä omaksi ja ystäviensä iloksi, eikä kokenut aluksi tarvetta julkiselle huomiolle. Myöhemmin hänen tavoitteellisempi sävellystyönsä keskittyi instrumentaaliteoksiin kuten pianosonaatteihin. Sonaatit ovat upeita teoksia, joista välittyy hänen kypsä ja omaleimainen sävellystyylinsä. Vaikka hänen elämänsä loppuikin yllättäen, hän jätti jälkeensä valtavat määrät sävellyksiä eri instrumenteille ja kokoonpanoille. Haluan pianistina tuoda jatkossakin Schubertin pianomusiikkia esille, sillä se ansaitsee tulla kuulluksi.

Schubertin musiikki on äärettömän kaunista ja se antaa tilaa tulkinnalle. Sonaatin laajuus on ollut haaste, sillä työstämistä riittää vaikka loputtomiin. En ole koskaan ennen soittanut näin pitkää kappaletta, joten tällaisen suuren kokonaisuuden opettelu ja esittäminen oli itselleni jo yhdenlainen saavutus. Uskon, että olen tämän prosessin myötä kehittynyt pianistina valtavasti. Olen oppinut erityisesti hienotunteista ja herkkää sointia tämän sonaatin parissa. Olen myös saanut rohkeutta tulkintaan sonaatin kautta, sillä mielestäni se antaa

vapauden siihen. Schubertin musiikki on täynnä kontrasteja ja dramatiikkaa, joita olen opetellut korostamaan ja nostamaan musiikista esille. Olen oppinut tarkempaa pedaalinkäyttöä ja kiinnittämään huomiota hyvään artikulaatioon. Lisäksi tämä prosessi on tuonut itsevarmuutta suurtenkin teosten hallitsemiseen ja ulkoa soittamiseen. Tästä kehityksestä voin kiittää piano-opettajaani Ristoa, sillä hänen opetuksessaan olen oppinut valtavasti Schubertin pianomusiikista. Hänen opetuksensa oli inspiroivaa ja antoisaa. Hän keskittyi vahvuuksiin ja oli kannustava joka tilanteessa.

Olen sonaatin myötä kiinnittänyt paljon huomiota omaan kehooni. Minulla on joskus taipumus soittaessa tuoda hartioita ja päätä eteenpäin, mutta soittaessa kehon täytyy olla vapaa ja avoin. Olen kiinnittänyt jatkuvasti huomiota siihen, että hartiat pysyvät alhaalla ja vapaasti omalla paikallaan. Vapaus kehossa tuntuu soittaessa hyvältä ja se vaikuttaa positiivisesti siihen, miltä kappale kuulostaa. Ensimmäisessä esiintymisessä olin melko jännittynyt, mikä johti siihen etten onnistunut parhaalla mahdollisella tavalla. Harjoituskonsertissa kuitenkin kehoni pysyi vapaana, jolloin pääsin nauttimaan soittamisesta ja uskalsin heittäytyä. Tein konsertissa spontaanisti musiikillisia vivahteita, joita en ennen ollut tehnyt. Harjoituskonsertti oli erittäin hyödyllinen kokemus tutkintoa ajatellen. Se auttoi näkemään kokonaisuuden paremmin, sillä harjoitellessa ei tule soitettua näin suurta teosta alusta loppuun. Sain varmuutta kokonaisuuden hallinnasta harjoituskonsertista ja pystyin keskittymään yksityiskohtien hiomiseen.

Olin todella tyytyväinen tutkinnossa siihen, että nautin sonaatin soittamisesta ja pysyin rauhallisena esityksen ajan. Palaute ilahdutti kovasti, sillä halusin onnistua erityisesti Schubertissa. Yksityiskohtia olisi voinut vielä hioa ja viimeistellä, jos aikaa olisi ollut enemmän. Olin kuitenkin tutkinnon jälkeen erittäin tyytyväinen ja helpottunut. Vaikka sonaatin soittaminen on ollut ihanaa, tuntui hyvältä jättää kappale sivuun ja keskittyä uusiin asioihin. Prosessi sonaatin parissa oli pitkä ja haastava mutta antoisa. Yhtenä tavoitteena minulla tämän työn suhteen oli välittää itselleni tärkeää Schubertin pianomusiikkia yleisön kuultavaksi, joten oli ihana kuulla yleisön vaikuttuneen konsertissa erityisesti tästä Schubertin sonaatista.

LÄHTEET

Jackson, Stephen. 1996. Franz Schubert. An essential guide to his life and works. Lontoo: Pavilion Books Limited.

Kyrö, Risto. 2017. Matka punaisen siilin saliin. Taiteilijakoulutuksen tohtorintutkimuksen kirjallinen työ. Taideyliopiston Sibelius-Akatemia. Unigrafia, Helsinki.

Murtomäki, Veijo. 2005. Varhaisromantiikan pianosäveltäjät. Muhi – musiikinhistoriaa verkossa, Taideyliopiston Sibelius-Akatemia. https://muhi.uniarts.fi/rom_piano2/. Viitattu 8.11.2023

Murtomäki, Veijo. 2012. Sonaattiperiaate ja -kulttuuri. Muhi – Musiikinhistoriaa verkossa, Taideyliopiston Sibelius-Akatemia. Verkkoaineisto https://muhi.uniarts.fi/klas_klasklav2/. Viitattu 25.3.2024.

Schmidt-Beste, Thomas. 2011. The Sonata. Cambridge University Press. E-kirja. ProQuest Ebook Central. Viitattu 8.11.2023. <https://ebookcentral.proquest.com/lib/tampere/detail.action?docID=1113026>.

Todd, R. Larry. 2004. Nineteenth-Century Piano Music. Taylor & Francis Group. E-kirja. ProQuest Ebook Central. Viitattu 8.11.2023. <https://ebookcentral.proquest.com/lib/tampere/detail.action?docID=1461009>.

LIITTEET

Liite 1. Konsertin käsiohjelma

A-tutkintokonsertti

Roosa Koivu, piano

7.5. 2024 klo 19.00 Satamakadun sali

Ohjelma:**J.S.Bach/S. Rahmaninov: Viulupartita nro 3 E-duuri
pianolle**

1. Preludio
2. Gavotte
3. Gigue

B. Martinů: Perhosia ja paratiisin lintuja

1. Perhosia kukissa
2. Perhosia ja paratiisin lintuja
3. Paratiisin linnut meren yllä

F. Schubert: Sonaatti D 845 a-molli

1. Moderato
2. Andante poco moto
3. Scherzo: Allegro vivace – Trio: un poco piú lento
4. Rondo: Allegro vivace

Johann Sebastian Bachin (1685-1750) säveltämä *Partita viululle nro 3 E-duuri BWV 1006* on monille tuttu teos. Partita on inspiroinut lukuisia säveltäjiä sovittamaan sitä eri kokoonpanoille. Sergei Rahmaninovin (1873-1943) upea sovitus pianolle syntyi vuonna 1933. Rahmaninovin tulkinta Partitasta osoittaa kunnioitusta Bachin sävellykselle, mutta siinä näkyy selkeästi Rahmaninovin käden jälki. Ensimmäinen osa Preludio huokuu briljanssia ja virtuoosisuutta, toinen osa Gavotte on melodisempi tanssi ja viimeinen osa nopea Gigue päättää teoksen ketterästi ja rytmikkäästi.

Bohuslav Martinůn (1890-1959) teos *Perhosia ja paratiisin lintuja* on sävelletty vuonna 1920. Säveltäjä on omistanut teoksen kuuluisan tsekkiläisen taidemaalarin Max Svabinskyn ensimmäiselle vaimolle, Ela Svabinskalle. Teos on saanut inspiraationsa suuresta eksoottisten perhosten ja paratiisin lintujen kokoelmasta, jonka taiteilija Svabinsky piirsi ja maalasi intohimoisesti. Pianosarjassa nuori säveltäjä Martinů esittelee itsensä impressionismin vallassa. Tämän käsiohjelman kannen kuva on Svabinskyn käsialaa.

Franz Schubertin (1797-1828) pianosonaatti D 845 a-molli on säveltäjän toinen a-mollisonaatti. Se julkaistiin Wienissä 1826 ensimmäisenä Schubertin sonaateista ja se otettiin vastaan suurella menestyksellä. *Allgemeine musikalische Zeitung* -lehden arvostelun (1.3.1826) mukaan sonaatti liikkui vapaasti ja omaperäisesti rajojensa sisällä ja toisinaan niin rohkeasti ja uteliaasti, että sitä voisi kutsua Fantasiaksi. Ensimmäisen osan Moderato avausteema unisonossa on riipaisevan kaunis ja vangitsee kuulijan mielenkiinnon. Schubertin kypsä tyyli huokuu heti alusta asti vahvana ja dramaattisena. Toinen osa Andante poco moto sisältää teeman ja viisi variaatiota. Scherzo on nopea ja tanssillinen osa, joka leikittelee rytmeillä, dynamiikoilla ja harmonioilla. Kolmas osa sisältää Trio-taitteen, jonka tunnelma on levollinen ja intiimi. Sonaatin finaali Rondo (Allegro vivace) etenee reippaasti tarjoillen kaunista melodiaa, marssimaisia jaksoja ja yllättäviä harmonioita. Accelerando-lopuke on vaikuttava päätös suurelle sonaatille.

Liite 2. Konsertin tallenne

<https://youtu.be/JnXXmaVk9Hw>